

ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА V • БРОЈ 88. • 25. АВГУСТ 1976.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

СПОМЕН-ДОМ НЕСВРСТАНИХ ЗЕМАЉА

ИЗВАРДЕДАН СПОМЕНИК ПОЛИТИЦИ НЕСВРСТАВАЊА.
ОЦЈЕЊУЈЕМО да је наш предлог интересантан и реалан, јер се будванска регија, због свог географског положаја, природних љепота, саобраћајне повезаности (копнени, ваздушни и поморски саобраћај), привредних достигнућа, историјским споменицима и културним знаменитостима. Ускоро ће на њој

извршена будванска комуна остварила се велики жеља. Будванска ривијера ће бити позната само по природним љепотама, угоститељским објектима, историјским споменицима и културним знаменитостима. Ускоро ће на њој

вности, сврстана у ред познатих и признатих туристичких центара".

Ето, радним људима и грађанима будванске комуне остварила се велики жеља. Будванска ривијера ће бити позната само по природним љепотама, угоститељским објектима, историјским споменицима и културним знаменитостима. Ускоро ће на њој

нићи велелепни спомен-дом — симбол мира међу народима, још једно признање Титовој Југославији и њеној до сљедној политици мирољубиве коегзистенције, који ће привлачiti као магнет припаднике несврстаних народа свих боја и вјера и постати Мека за мирољубиве људе са свих меридијана.

Д. Ј.

ДИВЉЕ И СКУПО

У БУДВАНСКОЈ ОПШТИНИ, у којој су недавно, као пећурке послиje кише, преконочици куће, дивља градња прилично је обуздана. У задње две године евидентирано је свега 15 случајева „дивље“ започетих објеката, већег или мањег обима: од стамбених зграда до гараже и шупа. Десет је порушено, и то у фази изградње изнад темеља, а пет ће се рушити, како нам је саопштено у инспекцијској служби Скупштине општине, ових дана, а најкасније у року два мјесеца.

Грађевинска и урбанистичка инспекција предузимају превентивне мјере, које се своде углавном на редовно извиђање терена, доношење рјешења о забранама радова и о рушењу. Грађанима се дају и могућности приговора на рјешења инспекцијских служби, али је искуство показало да је толерантан однос према дивљој градњи у прошлости навео многе грађане да на незаконит начин приђу рјешавању својих стамбених и других проблема, што је скупо стјало и њих и заједницу.

У задње вријеме, како нам је рекао грађевински инспектор Жељко Митровић, запажени су све чешћи случајеви дивље градње на сеоском подручју. Ово, вјероватно, због тога што се назире скораšња експанзија села, па многи настоје да тамо обезбеде веће стамбене површине.

Недавно је општинска скупштина донијела Одлуку о уређењу и изградњи сеоског подручја, која ће, свакако, растеретити притисак на обалу и омогућити грађанима да лакше дођу до стана. Сметња за добијање грађевинске дозволе више нису детаљни урбанистички планови, јер су они донесени и коначно усвојени за готово сва насеља, већ неријешени имовинско-правни односи, нарочито на сеоским подручјима.

Перо Перовић, шеф Одсјека за урбанизам и комунално стамбене послове, а уједно одговорни урбаниста Општине Будва, рекао нам је да има доста примједби на инспекцијске службе у смислу неблаговременог реаговања. Тако се дозвољава да грађани уложеју значна средства у градњу, то јест да буду оштећени.

У неразумне трошкове западају не само приватна лица, већ и друштвени субјекти — рекао нам је Перовић, и навео примјер ужичких кампова за одмор дјеце и

омладине у Буљарици, који још увијек тамо стоје, јер се то толерисало док се не дислоцирају. Међутим, они и даље ту улажу средства, умјесто да се оријентишу на трајно рјешење, које је у складу с урбанистичким планом Буљарице.

Карakterističan примјер дивље градње у друштвеном сектору је аутобуска станица у Будви, која је већ стављена под кров. Одговорни урбаниста Перо Перовић не зна ко је и када одлучио да се основним организацијама за домаћу радиност у Будви и Петровицу дају шансе да граде аутобуских станица без урбанистичке сагласности и пројекта.

— Такви послови — каже Перовић — успоравају трајније и квалитетније решавање проблема, јер ангажована средства о немогућавају да се елиминишу привремена рјешења и у што краћем року замјене болјима. Осим тога, у таквим објектима не могу се пружити одговарајуће услуге, а нарушава се естетски изглед мјеста, чиме се први и опредјељујући утисци о њему формирају на нездадовољавајући начин. С обзиром на карактер овог подручја то није за потијењивање, јер може да дјелује антирекламно за туристичку привреду.

— Чудновато је — каже Перовић даље — да се, не само у овом случају, већ и у другим постављају „необјашњиво“ кратки рокови извршења одређених задатака, тако да надлежна служба нема времена да се припреми, а о прибављању мишљења грађана нема ни помена.

Чињеница је да досадашња аутобуска станица у Будви није била прихватљиво рјешење за овај град, али је, исто тако, очигледно да и ова нова неће бити много угледнија. У ствари, она ће бити бифе са станицом, а не станица са бифеом, јер је на рачун простора за гардеробу, санитарног чвора и чекаонице проширен будућа капацитета.

Иначе, сваки квадратни метар аутобуске станице плаћа се као злато: 130 м² простора, без уређења окoline, стајаће 1,100,000 динара. Дакле, не само дивље, већ и прескупо, тим прије што овај објекат ни по локацији ни по садржају не пружа оно што Будви треба, а сасвим је изјесно да ће бити дуговјечнији него што се мисли.

ВОЗИКАЊЕ

НИJE БИЛО ТАКО ДАВНО као се на Општинском комитету, у основним организацијама Савеза комуниста, у радним организацијама и уопште у друштвено-политичким организацијама заједница, расправљало, понедјељачи, и с посебном тачком дневног реда, о употреби службених кола у приватне сврхе. Подсјетимо, да су ради тога биле уведене црвено-таблице. Као што је познато, и та мјера, иако корисна, није са свим испунила очекивање, јер су и с колима црвених таблица појединци завршавали приватне послове, односно „државна“ кола имали на личној употреби, а да им притом образи ни мало нијесу поизврсели.

Сада, међутим, с обзиром да велики број појединца појединачно, можда, ова појава није толико изражена, па због тога, вјерујемо, није под ударом друштвене критике.

Али, има нешто из овог проблема што се још задржало из ранијих дана, нешто што је видљиво, а што, као такво, смеје, изложен је критици грађана и разним оговарајима. Ријеч је о појави на коју треба указати као на нешто чему је неопходно стати на крај. На име, разни појединци — било да су у питању војници, директори, шефови, радници и други — не ријетко практикују да, када заврши посао, упали „државна“ кола (путничка, аутобусе, каконе — било која) и довезу их испред својих кућа или стамбених зграда. А већ сљедећег радног дана на посао се „обавезно“ иде гимназијама колима.

И тако — из дана у дан!

Иако о овом, да је тако назовемо, „моди“ неких појединца низдеју још званично није било ријечи, па недостају такве очјене, изгледа да се то чини под изговором као, ево, безбедојије је колима ту где их ти појединци увијек могу имати „на оку“.

Ову појаву, заиста, морамо да назовемо правим именом: то су свакодневне „шетњице“ и „парате“ друштвеним колима! Како могу, питамо се, кола бити сигурија и безбедија испред приватних кућа и стамбених зграда, од, рецимо, кола паркираних поред сједишта радних организација, установа и институција, и то у вријеме кад су, на плану заштите и самозаштите свуда у друштвеном сектору предузете опсежне и ефикасне мјере? Или, да поставимо још ово питање: Што би радили ти појединци кад би, на пример, сада у сезони, некој групици бахаџија, често и пијаних, млађих људи, пало на памет да полуплају или једноставно украдују та „државна“ кола, која су била паркирана код приватних кућа и станова? Нормално, по нашем „добром“ обичају, нашло би се хиљаду разлога и начина да гу штету, насталу самовољом тих појединци, надокнади нико други до овог друштва.

Бријеме је напокон да ги појединци „добију себи“, па да друштвена кола, која им нијесу „од баба остале“, једном за свадба, оставе поред радних просторија, макар она исте икони била украдена или популана... м.

Отварање Социјалистичког савеза према свим друштвеним структурама, радним људима и грађанима

ИЗВРШНИ ОДБОР ОПШТИНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ССРН, на сједници одржаној 10. августа, извршио је анализу самоуправних односа на територији општине. Повод за осврт на досадашњу праксу дали су састанци, одржани у мјесним организацијама. Социјалистички савез, којима су присуствовали и представници мјесних и општинских друштвено-политичких организација. За те састанке припремљени су оријентациони програми будуће активности од чије реализације, благовремености и актуелности зависи хоће ли се реализовати настојања да се Социјалистички савез што потпуније отвори према свим друштвеним структурама, радним људима и грађанима.

ЗА САМОУПРАВНО УДРУЖИВАЊЕ СРЕДСТАВА

Како је на сједници истакнуто, посебно мјесто у акционим програмима дано је разним облицима организовања радних људи и грађана и њиховом не-посреднијем и активнијем укључивању у Социјалистички савез, ради рјешавања животних и општедруштвених потреба и проблема у мјесним заједницама, а самим тим и у општини. Очијењено је да је организациона структура општинске организације Социјалистичког савеза добра, јер, поред мјесних организација, у свакој мјесној заједници постоје, ради бољег приближавања самоуправној друштвеној бази, и пет поддрушњица — три на подручју петровачке мјесне организације, а по једна на подручју мјесних организација Будва II и Бечићи. Питање даљег оснивања нових поддрушњица биће и даље присутно. То захтијева развој појединачних мјесних заједница, као и локације градских насеља, блокова зграда и села.

Дата је подршка акцијама започетим у мјесним заједницама на плану што потпуније самоуправног удружења средстава између основних организација удруженог рада и мјесних заједница, а ради рјешавања актуелних комуналних проблема. Исто тако, очијењено је да би у наредном периоду радни људи и грађани требало да посвете више пажње раду самоуправних интересних заједница и да се што досљедније изборе да оне почну да функционишу у складу са уставним начелима. Мјесне организације и поддрушнице не смiju остати препуштене саме себи, већ пуну подршку и помоћ треба да им пруже и све друге друштвено-политичке организације, на чеју са Савезом комуниста, и то потпуним укључивањем у све започете акције, а ради њиховог успјешног окончаша.

У мјесним заједницама најпотпуније се сагледава проблематика комуналних дјелатности, трговине, саобраћаја, снабдевања радних људи и грађана. Да би се остварила уставна концепција мјесних заједница у свим облицима самоуправног живота, изражено је мишљење да је у наредном периоду неопходно обезбједити услове да се сваком радном човјеку и грађанину омогући учествовање у одлучујућим на изборима радних људи и грађана. У будућем раду треба користити изборе на којима би сви радни људи били благовремено информисани о свим питативима која се односе на свакодневни живот и рад. Таквим дјеловањем до-приније се поштољаша рада савјета и скupština mјесних заједница, делегација мјесних заједница, савјета потрошача, кућних савјета и скupština stanara као и других облика дого-врaranja.

ПРЕВАЗИТЕНА КОНЗЕРВАТИВА НА СХВАТАЊА

Ради бољег обезбеђивања функционасија делегатског система и праћивременог обезбеђивања увида у рад делегата и делегација од стране изборне базе, неопходна је много боља веза између делегација и изборне базе. Скупштина општине благовремено доставља скupštinske материјале свим члановима делегација, тако да су они у могућности да их на вријеме проуче и дају своја мишљења и предлоге. Састанци делегација по мјесним заједницама одржавају се уочи сваке сједнице друштвено-политичке заједница, па би убудуће са та-квом праћивом требало наставити и када се ради о материјалима из надлежности самоуправних интересних заједница. У

јавних функција, а да би се то омогућило потребно је да се у свим мјесним организацијама во-ди евиденција о ангажованости и раду сваког грађанина.

Општинска конференција за питање друштвеног положаја жена посебно се активирала у току ове године. Мјесне организације за питање положаја жена постоје у свим мјесним заједницама. Као на територији наше општине од укупно запошљених радних људи преко једну трећину представљају жене, то се пред организацијама Социјалистичког савеза као посебан затрат поставља да се побољшају основни услови радне жене. Конзервативна скватања о мјесту и улоги жене у друштву на територији ове општине не представљају проблем и може се казати да су предвазиђена.

На подручју појединачних мјесних заједница постоје разна спортска и културна друштва. Очијењено је да би она и убудуће требала да ради на што већем развијању својих дјелатности, или да би требало предузети мјере и за стварање нових друштава где је год то могуће.

ЈАЧАЊЕ БРАТСТВА И ЈЕДИНСТВА И РАЗМЈЕНА ИСКУСТВА

Иако су на плану општена-родне одбране и друштвени са-мозаштите остварени видни ре-зултати, мора се наставити с предузимањем даљих мјера ради успостављања што чвршћег контакта између радних људи и грађана, тј. између радне организације и мјесне заједнице. Пу-тем самоуправног споразума мјесне заједнице ће са радним организацијама планирати задатке из општено-друштвених одбране и друштвених самозаштите и заједнички обезбеђивају средствима за извођење појединачних вјежби, ка-ко би се остварила тежња да сваки наш грађанин у случају рата тачно зна своју дужност.

У програм активности мјесних организација посебно је заједно питање идеолошко-политичког рада, па је закључено да се преко зборова радни људи и грађани свестрано информишу о зби-вањима у земљи и иностранству, с посебним освртом на нашу самоуправну социјалистичку развилаку. Очијењено

је да „Приморске новине“ пружају запосленим радним људима и грађанима информације о свим важнијим збијањима из политичког, привредног и друштвених живота комуне, али да би требало настојати да у овом гласилу буду обраћена што детаљније и питања из рада мјесних организација.

На крају је закључено да би мјесне организације тре-бале да поставе у свом раду као приоритетан задатак да се облици војења јавних ди-скусија што боље организују, а посебно када се разма-трају питања из најзначајнијих друштвено-економских односа и политичког развоја. Што се тиче обезбеђивања просторија за рад мјесних организација ССРН сматра се да је најнеопходније урађено, јер се у свим мјесним заједницама налази бар по једна просторија где се могу окупљати извршни органи Социјалистичког савеза и остали представници друштвено-политичких организација.

Извршни одбор је на сједници позитивно оцијенио успостављање посебних пријатељских веза Општине Будва са општинама Велика Плана, Макарска, Охрид и Пакрац. С таквим везама и убудуће треба наставити, јер се и на тај начин развија братство-јединство, а размјеном искуства до-бијају се корисна сазнања о питањима од заједничког интереса.

Непобитна је чињеница да овакви сусрети и посјете умногоме доприносе међусобном уближавању народа и народности Југославије, истичу потребу заједништва, развијања и даљег јачања братства и јединства наших народа и народности. Стога сматрамо за потребним да се овакви сусре-ти, међусобне посјете и остale forme сарадње и даље нђегују и спроводе, као и да у томе резервне војне старешине имају пионирску дужност.

ште општине, пренесу на остале резервне војне старешине и радне људе у срединама где живе и раде.

Непобитна је чињеница да овакви сусрети и посјете умногоме доприносе међусобном уближавању народа и народности Југославије, истичу потребу заједништва, развијања и даљег јачања братства и јединства наших народа и народности. Стога сматрамо за потребним да се овакви сусре-ти, међусобне посјете и остale forme сарадње и даље нђегују и спроводе, као и да у томе резервне војне старешине имају пионирску дужност.

Још једном вас молимо да пренесете наше поздраве и дубоку захвалност и свим осталим руководствима друштвено-политичких организација и органа са жељом да постигнете још веће резултате у изградњи и бржем развоју ваше општине, јер сваки ваш успех ће нас истински радовати".

У трајном сјећању

ОПШТИНСКИ ОДБОР САВЕЗА РЕЗЕРВНИХ ВОЈНИХ СТАРЕШИНА ДОБИО је ових дана ПИСМО ОД МЕХМЕДА МАЛИЋИЈА, ПРЕДСЈЕДНИКА ПОКРАЈИНСКОГ ОДБОРА СРВС КОСОВА КОЈЕ У ЦЕЛОСТИ ОБЈАВЉУЈЕМО:

„У име Покрајинског одбора Савеза резервник војних старешина Косова и у личној своје име најсрдочније се захваљујем на гостопримству које сте нам указали приликом посете резервних војних старешина Ко-сова вашој општини а поводом VI традиционалног сусрета РВСЈ „Братство јединство“ 1976.

Срдчан пријем и пажња коју сте нам посветили приликом нашег боравка у Петровцу, Милочеру, Светом Стефану, Бечићима и Будви остаће у трајном сјећању на пријатично проведене часове и на другарство које је том приликом испољено.

Резервне старешине одушевљене су постигнутим резултатима ваше општине и напорима које улажете за њен брзак развој.

Наше резервне војне старешине преузеле су обавезу да изванредне утиске, које су понијеле са собом приликом посјете ва-

ше општине, пренесу на остале резервне војне старешине и радне људе у срединама где живе и раде.

Непобитна је чињеница да овакви сусрети и посјете умногоме доприносе међусобном уближавању народа и народности Југославије, истичу потребу заједништва, развијања и даљег јачања братства и јединства наших народа и народности. Стога сматрамо за потребним да се овакви сусре-ти, међусобне посјете и остale forme сарадње и даље нђегују и спроводе, као и да у томе резервне војне старешине имају пионирску дужност.

Још једном вас молимо да пренесете наше поздраве и дубоку захвалност и свим осталим руководствима друштвено-политичких организација и органа са жељом да постигнете још веће резултате у изградњи и бржем развоју ваше општине, јер сваки ваш успех ће нас истински радовати".

АКТУЕЛНЕ ТЕМЕ Рад - извор и мјера свих вриједности

Наше самоуправно друштво проглашавало је да је рад извор и мјера свих вриједности и свакијег положаја. Истовремено, стварамо претпоставке за квалитетно нове односе у сferi рада, а то значи нове тумаче друштвене односе.

Процес човјекове алијације и ослобођења започео је у тренутку када је он почeo да ради од природе присвајају средства за издавање животних потреба. Што је више развијао и усавршавао средства, стварао је и материјалне претпоставке за властите робовље. На тај начин му се рад, који је човјека уздигао изнад осталих бића, непријатељске супротстави. Због тога је људско управљање и гospodarstvo radijаne и производња — производачем conditio sine qua non сваке истинске људске еманципације. Јер, ради производњом ради људску dimenziiju значи присвојити човјеку људску суштину која му је у прошlosti стапило стуживана, јер је у процесу рада човјек бивао средство, а не срца и циљ друштвене производње. Чињеница што је у карактеру рада саражан стечен човјекове еманципације, а то значи и мјера његовог људског обиоса према другом човјеку, значи да се он може непосредно ослободити једном — радом. Дакле, ослобођењем рада и кроз рад. Све друго је вадблизно, посредно, псеудоослобођање. Задатак је однос између рада и људске слободе непосредан, управно неодвојив: како што ослобођени рад (ослобођен приватног власништва, експлоатације и доминације) „производи“ слободног човјека, тако и човјек је ослобођени рад, а не ослобођењем рада. Све друго је ради производње човјека, а пре него да се он може непосредно ослободити једном — радом. Дакле, ослобођењем рада и кроз рад. Све друго је вадблизно, посредно, псеудоослобођање. Задатак је однос између рада и људске слободе непосредан, управно неодвојив: како што ослобођени рад (ослобођен приватног власништва, експлоатације и доминације) „производи“ слободног човјека, тако и човјек је ослобођени рад, а не ослобођењем рада. Све друго је ради производње човјека, а пре него да се он може непосредно ослободити једном — радом. Дакле, ослобођењем рада и кроз рад. Све друго је вадблизно, посредно, псеудоослобођање. Задатак је однос између рада и људске слободе непосредан, управно неодвојив: како што ослобођени рад (ослобођен приватног власништва, експлоатације и доминације) „производи“ слободног човјека, тако и човјек је ослобођени рад, а не ослобођењем рада. Све друго је ради производње човјека, а пре него да се он може непосредно ослободити једном — радом. Дакле, ослобођењем рада и кроз рад. Све друго је вадблизно, посредно, псеудоослобођање. Задатак је однос између рада и људске слободе непосредан, управно неодвојив: како што ослобођени рад (ослобођен приватног власништва, експлоатације и доминације) „производи“ слободног човјека, тако и човјек је ослобођени рад, а не ослобођењем рада. Све друго је ради производње човјека, а пре него да се он може непосредно ослободити једном — радом. Дакле, ослобођењем рада и кроз рад. Све друго је вадблизно, посредно, псеудоослобођање. Задатак је однос између рада и људске слободе непосредан, управно неодвојив: како што ослобођени рад (ослобођен приватног власништва, експлоатације и доминације) „производи“ слободног човјека, тако и човјек је ослобођени рад, а не ослобођењем рада. Све друго је ради производње човјека, а пре него да се он може непосредно ослободити једном — радом. Дакле, ослобођењем рада и кроз рад. Све друго је вадблизно, посредно, псеудоослобођање. Задатак је однос између рада и људске слободе непосредан, управно неодвојив: како што ослобођени рад (ослобођен приватног власништва, експлоатације и доминације) „производи“ слободног човјека, тако и човјек је ослобођени рад, а не ослобођењем рада. Све друго је ради производње човјека, а пре него да се он може непосредно ослободити једном — радом. Дакле, ослобођењем рада и к

ТЕМА ДАНА

Лични дохоци - осјетљив и сложен проблем

Оличним дохочима у различитим организацијама на подручју будванске општине — да ли се редовно исплаћују, колико су одраз продуктивности рада, како су стручњаци стимулисани и има ли случајева да се посебно вреднује и награђује уредно додажење на посао — о тим и осталим питањима у вези са овом темом разговарали смо с директорима основних организација „Авала“ — Будва, „Авала“ — Бечићи и хотели „Словенска плажа“. Сва три саговорника јединствени су у томе да је проблем о коме је ријеч веома осјетљив и сложен. У угоститељству на нашој ривијери највише се ради шест мјесеци у току године, а лични дохочи примају се редовно свих дванаест мјесеци. Диплома о стручној спреми све више постаје фетиш, а запоставља се, понекад и заборавља, учинак сваког појединца. Продуктивност се доста тешко може мјерити због чега она и није најбољи показатељ за одмјеравање висине личног дохотка.

О РАДНОЈ ДИСЦИПЛИНИ — НА САСТАНЦИМА

— Треба поздравити акцију синдиката и других друштвено-политичких организација да се уведу стимулациони облици награђивања — рекао је на почетку Миленко Шљиванчанин, директор ОУР „Авала“. — У питању је, наиме, сезонска приједорна, па је због тога теже наћи поуздана мјерила, а, у исто вријеме, веома је важан задатак пронаћи их, јер од тога добрим дијелом зависи даљи напредак ове грађе не привређивања. Доста често полази се линијом мањег отпора, па се рад предвиђа искључиво дипломама, то јест папиром, а не његовим стварним резултатима.

Према ријечима Шљиванчанина, у овој организацији удруженог рада проблем радне дисциплине стављан је на дневни ред многих састанака органа управљања, синдикалне и основне организације Савеза комуниста. Уочено је да приличан број сезонских радника, нарочито оних који долазе са села, немају радне навике, многи, готово свакодневно, закашњавају на посао. Има и тајкињи који приватне послове претпостављају онима на мјесту за које су плаћени, и често траже по дан или два одсуства. Ако им се не изиђе у сусрет, одлазе љекару, добијају боловања и тако отежавају правовремено обављање послова. Указивање прстом на овакве појаве и на појединце који се оглушију о правила понашања имало је изјвесног ефекта, али не свуда, код свих и у свакој прилици, па се у задње вријеме прибегава и каражњавању. Претходно је, да би сестало на пут недисциплини и недомаћинском односу према друштвеној имовини, на нивоу основне организације удруженог рада донијет стабилизациони програм, одређени су носиоци задатака и рокови до када они треба да буду спроведени у живот. Повременим анализама утврђује се да ли се води више рачуна о рационалном пословању и ште-

дни и да ли су трошкови сведени на најнижу могућу мјеру, то јест шта је од стабилизационог програма остварено а шта не, где су за таји носиоци задатака и ко кочи њихово спровођење.

У ОУР „Авала“ — Будва лични дохочи су за 10% већи него прошле године. Чинићи је, међутим, да се још нема увиђа у прошлогодишње резултате, нити се тачно зна да ли је, у односу на прошлу годину, учињен толики корак напријед, то јест не може се одврорiti на питање да ли овогодишњи лични дохочи прате продуктивност рада. Зна се, међутим, да се просјечни лични доходак у првом полугођу кретао на нивоу оног у нашој Републици (око 300), док је распон између најнижег и највишег личног дохотка 1:2,70.

НАГРАЂУЈУ СЕ ДИПЛОМЕ, А НЕ РАД

Други наш саговорник био је Пере Добрљанин, директор ОУР Хотели „Словенска плажа“, једне од најбољих у великој породици „Монтенегротуриста“. По његовом мишљењу, лични дохочи радника, то јест њихово правило одмјеравање, битан су фактор за пораст продуктивности рада. Ово утолико прије што у туристичко-угоститељским предузећима послове обављају сезонски и стални радници који су, двојако, односе према свакодневним задаћима у радиој организацији чије „гостопримство“ уживају. Стални радник је у могућности да до завршног рачуна сачека резултате пријеврђивања остварене у току године, када сазнаје и колики је његов лични удио у њима, то јест колики ће му лични доходак бити исплаћен. Сезонски радници, међутим, настоје да у виду мјесечних аконтација добију највише што се може добити: пошто су у колективу свега неколико мјесеци, они не желе да размишљају о његовој даљој судбини.

Да би заинтересованост сезонца била подигнута на виши ниво, у ОУР Хотели „Словенска плажа“ они су изједначени са сталним у правима и обавезама, како у погледу личног дохотка и бенефициране исхране, тако и приликом подјеле тајкованог „вишка“, који се, као уосталом ни лични доходак, не добија према резултатима рада, већ на основу времена проведеног на раду. „Сезонци“ имају додатак за отежане услове рада у износу од 150 до 600 динара мјесечно. Изједначавање статуса сталних и сезонских радника, које функционише већ двије године, допринијело је стабилизацији радне снаге, што је особито важно, нарочито са аспекта одржавања нивоа сервиса, чије се побољшање може очекивати једино када се буде увео рад по учинку и уз његово редовно праћење и контролу. Повећању заинтересованости за посао доприњијеле су и нешто веће стартне основе личних доходака. Поменимо, узгред, да је у овој организацији удруженог рада највиши лични доходак у Јулу

ДИПЛОМА — ФЕТИШ.
КАКО СТАТИ НЕДИСЦИПЛИНИ НА ПУТ? — ЗАПОШЉАВАЊЕ И РАД „СЕЗОНАЦА“ ИМАЈУ ОБИЉЕЖЈА КЛАСИЧНОГ ПЕЧАЛВАРЕЊА

ове године износио 2.560, а просјечни лични доходак квалификованог радника, без накнаде за минули рад, 3.500 динара, док је распон између најнижег и највишег личног дохотка 1:2,70.

Редовно додажење на посао дosta је тешко контролисати у овој организацији удруженог рада, пошто пижесију ријетки радници чије је радно вријеме двократно и трократно.

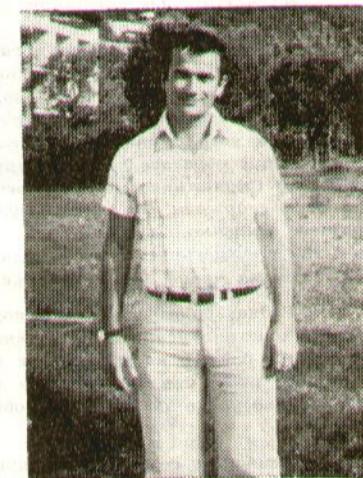
— Сада се — рекао је на крају Пере Добрљанин — још увијек награђују дипломе, а не рад: имамо и таквих стручњака који се пижесију снашли на послу и чији је учинак мали, али им то не смета да буду најглатији у захтјевима да се радници награђују „према папирима“, а не према залагашњу и резултатима рада.

„СЕЗОНЦИ — ИПАК ОБЕСПРАВЉЕНИ“

Ратко Вукчевић, директор ОУР „Авала“ — Бечићи, истиче да је обавеза сваког радног човјека да редовно долази на посао, да буде дисциплинован на радном мјесту и да то не треба посебно стимулисати.

— Што се тиче награђивања према учинку — наставио је он — ту још предстоји многотрошота да се уради. Нарочито се тешко налазе методи да се стимулишу добри радници, а да се они који се не залажу приволе да боље раде.

Ратко Вукчевић је мишљења да су сезонски радници потпуно изједначени са сталним, али само у погледу личних примања за вријеме док су у радионом односу (у ОУР „Авала“ — Бечићи њима је повећан лични доходак за 15%, а сталним за 10%), док су обесправљени када су у питању њихова Уставом загарантована права. Тако је, на пример, сезонски радник ријетко када члан неког самоправног органа или комисије. Он не присуствује састанцима органа управљања ни када се расправља о најважнијим документима из живота и рада организације удруженог рада — завршном рачуну и производно-финансијском плану. Није — а то је оно што је, можда, најтешко — ни на истом степену правне сигурности са сталним радником због тога што од воље шефова зависи да ли ће он бити примљен или отпушен с поса. „Сезонци“ може и годинама да „ужива“ статус сезонског радника а да и његово стамбено питање не буде пријешено, чак ни стављено на дневни ред да се рјешава. А када се све ово „сађе“, без бољазни да ће се погријешити, може се рећи да запошљавање и рад сезонских радника има сва обиљежја класичног печалбарења.

Ратко Вукчевић први доктор наука у „Монтенегротуристу“

же — ни на истом степену правне сигурности са сталним радником због тога што од воље шефова зависи да ли ће он бити примљен или отпушен с поса. „Сезонци“ може и годинама да „ужива“ статус сезонског радника а да и његово стамбено питање не буде пријешено, чак ни стављено на дневни ред да се рјешава. А када се све ово „сађе“, без бољазни да ће се погријешити, може се рећи да запошљавање и рад сезонских радника има сва обиљежја класичног печалбарења.

ОДАКЛЕ ГУБИЦИ У „ЈАДРАНУ“?

ОСНОВНА ОРГАНИЗАЦИЈА УДРУЖЕНОГ РАДА „ЈАДРАН“, која запошљава 92 стална радника, запала је у тежак положај, с обзиром да у задње вријеме остварује негативне економско-финансијске ефekte. Губитак се повећава из године у годину. Негативан финансијски резултат са 266.000 у 1974. попео се на 945.000 динара у 1975. години. По шестомјесечном обрачуни у износу од преко милион динара, што је за 10% више него у истом периоду прошле године. Финансијски положај „Јадрана“ још је сложенији ако се има у виду

Марко Ивановић, директор ОУР „Јадран“: не мирити се са судбином

да залихе, које су добри дјелом некуренчне, чине око 50% од укупне активе! Бројни и разноврсни узроци условили су овакво стање, а истичемо неке најважније. У последњих неколико година код трговине све је изразитији проблем ниске разлике у цијени (марџе). Наиме, од 1971. године примјењује се замрзнута маржа у апсолутном износу по артиклима. Тако и макар ситуацију да се цијене код производња повећавају, а проценат марже у цијени артикла стално опада. У моменту замрзавања „Јадран“ је имао најниže марже у односу на осталу трговину с подручја општине Будва, што је утицало на рентабилитет пословања. Ако се овоме дода да је „Јадран“ заостао у свом развоју, онда је са свим јасно због чега послује с губицима. У условима све јаче конкуренције нарочито се осјећа помањкање савремено опремљених продавница и складишта. Веома је изражен и кадровски проблем. Пословни простор, углавном, је закупљен код приватних лица и кирије по том основу у великој мјери утичу на коначне резултате пословања. Један од најтешких проблема проузрокован је недостатком трајних обртних средстава. Неликвидност има за пољедицу лоше и нередовно снабдијевање продајних punktova, повећање камата на одобрене кредите и високе неизмирене обавезе према добављачима.

Перспектива „Јадрана“ — једногласни су у оцјени радници ове организације удруженог рада — је у развоју, у изазивању судбине, а никако у мирењу с њом. Да би се преbroдило постојеће стање и утврдила економија, потребно је, прије свега, да се ријеши питање проширене репродукције и финансија.

В. ДУЛЕТИЋ

Хотел за непушаче

БУДВА ЂЕ БИТИ ЈЕДНО ОД ПРВИХ МЈЕСТА У ЗЕМЉИ КОЈЕ ЂЕ ДОБИТИ СТАЦИОНАР У КОМЕ ЂЕ СЕ ПУШАЧИ ОДВИКАВАТИ ОД УЖИВАЊА У ДУВАНСКОМ ДИМУ. ОВО НАМ ЈЕ ПОТВРДИО ПРОФЕСОР БЕОГРАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА И ПРЕДСЈЕДНИК ДРУШТВА ЗА БОРБУ ПРОТИВ ПУШЕЊА СР СРБИЈЕ ДР ЈОВАН ЦЕКИЋ!

— ЈОШ ПРИЈЕ ГОДИНУ ДАНА у Рехабилитационо-реабилитационом центру хотела „Интернационал“ покупали смо да организовано лијечимо пушача рекао је на почетку излагања др Цекић. — Нисмо истрајали у томе. Дошао сам поново да с руководиоцима ове угледне установе заједничким снагама покушамо да оформимо службу која би, примјењујући групну терапију, одвикавала лјуде од пушчења. Иначе, у Сједињеним Америчким Државама већ одавно постоје болнице за пушаче, а сличне установе отворене су и у Енглеској.

По мишљењу професора Цекића, Будва и хотел „Интернационал“ имају изванредне услове за рад једне овакве здравствене институције. Повољна клима која влада током цијеле године и савремено опремљен Рехабилитационо-рекреациони центар основ су за отварање стационара. Пацијенти који желе да оставе пушчење долазили би у хотел где би оставали неколико дана и подвргавали се петодневној или вишедневној терапији.

У хотелу „Интернационал“ је професор Цекић „радио“ са двије групе пушача који то више не желе бити. Резултат је био више него позор.

— Пушио сам 80 до 100 цигара дневно рекао нам је Бојин Ђукић, радник СО Будва. Практично, прекидао сам једино за вријеме оброка. Захваљујући терапији др Цекића, лако сам оставио дуван.

С. Грегорић

У Међународном омладинском центру: сусрет младих

НАЈВЕСЕЛИЈА КУЋА НА ЈАДРАНУ

Одмаралиште Међународног омладинског центра (МОЦ) у Бечићима несумњиво је највеселија кућа на нашој обали.

Тамо се сретају млади из читавог света. Ту, у густим бечићким маслињицама, у залеђу најљепше плаже на Јадрану, сваког љета склањају се многообројна познанства и пријатељства између младих из совјетских колхоза, калифорнијских фарми, афричких латифундија и аустралијских поједиција. На великој тераси, на којој сваке вечери плеши најмање 1.000 лица, нестају језичке, националне, вјерске, политичке и друге баријере. Све је подређено музичи, пјесми, игри — другарству. С једнаком пажњом прате се и слушају музика, пјесми и играју са различитим мериџијана — врелог афричког поднебља, руских степа, америчких градова и савана, скandinavских и земаља поларног круга. Гитаре, хармонике и балајке смјењују данди, фруле и примитивни инструменти племена из афричке цунгле. Заједно с играчима, уживају и гледаоци у темпераментним играма, почев од најмодернијих — до национално и регионално обожењених — шумадиском колу, фланменту, козачоку, кањи, макумби, контонским играма...

О животу у овој кући радости и весеља, који је веома разноврстан и садржајан, разговарали смо са управником Слободаном Шћепановићем.

— У овом одмаралишту, које нема само комерцијал-

ни већ и власнитни карактер, мало се пише и зна — рекао нам је он у почетку.

Центар је основан 1969. године. Објекти су павиљонског типа, „Б“ категорије, капацитета 600 кревета. У приватном смјештају закупљује их се још неколико стотина. Послује као јединица удруженог рада Бироа за међународну размјену омладине и студената Југославије. Слична одмаралишта постоје још у Ровињу и Дубровнику. Иначе, Биро је члан свих међународних омладинских организација, које се баве омладинским туризмом. Чланови ове организације добијају карте Међународне омладинске европске организације с којима уживају попуст од 30 до 50 одсто на чартер летовима, у жељезницама и омладинским хотелима. Ове бенефиције имају и чланови Феријалног савеза Југославије. До карте, која стаје 15 динара, долази се на тај начин што се приложи потврда школе или факултета. С картом се може путовати уз попуст за Њујорк, Берлин, Атину, Копенхаген, Париз, Лондон и у све земље које су чланице све међународне омладинске организације. Интересантно је напоменути да у свим већим центрима у нашој земљи, осим у Титограду, постоје агенције за продају омладинских карата.

Дневни пансион стаје 90 динара. У ресторану који ради по систему самопослуге за два сата може да ручи 700 гостију. Одмаралиште располаже још и са бифеом и терасом са 700 мјеста. Решти ради цијелу ноћ. Мог-

дерни диско клуб (200 мјеста) отворен је од 22 до три часа ујутру.

Госте забавља музички ансамбл „Ренесанса“ из Београда, који већ четири године узастопно свира сваког љета на великој тераси. Сва ке вечери изводи се веома интересантан културно-забавни програм, такмичења поједицина према индивидуалним склоностима, бирање најљепшег гласа, најљепшег плесачког парса, квиз — шта знate о Југославији.

Главни конферансије је Цејлонец Судни Нагуљес Форен, апсолвент Електротехничког факултета из Београда, који је у радном односу с Бироом већ пуних десет година. Овај симпатични момак говори седам језика, а о историји Црне Горе прича боље од било којег туристичког водича.

Веома је богат програм предавања на тему: друштвено-политички и привредни систем Југославије, а предавачи су професори Београдског универзитета. За инострану омладину планом је предвиђено 40 екскурзија. Поред обиласка културно-историјских споменика, у програму су посјете фабрикама „Обод“ и „Марко Радовић“ и Алуминијумском комбинату.

Интересантни су сусрети омладине из земаља с различitim друштвеним уређењима. Поред спонтаних, редовно се одржавају и организовани сусрети младих. Све то иде преко управе одмаралишта, која обезбеђује тумаче. За простор нема проблема: има га довољно, ако нигде друго — под ведрим небом. Када треба тумач, ту је љупка рецепционерка Елизабета Радовић, која говори шест језика: енглески, француски, руски, италијански, шпански и њемачки.

Развијена је сарадња са омладинским центром на Тјентишту и с Предсједништвом Општинске конференције ССО Будва. Све групе инострane омладине, које прођу кроз Међународни омладински центар у Бечићима, обавезно бораве најмање један дан на Тјентишту.

Кроз МОЦ у Бечићима прође у току сезоне на десетине хиљада младића и дјевојака, припадника око 30 нација, почев од Американца до Индуза. Прошли године Центар је радио 170 дана. Тренутно у њему борави највише Руса, Мађара, Португала, Њемаца, Италијана, Француза и Скандинаваца, а од Југословена највише је омладине из Босне и Херцеговине и Војводине.

Владимир Станишић

ТРАГОМ НАШИХ НАПИСА

ШЕТАЛИШТЕ КОЈЕ ТО — НИЈЕ

ПИСАЛЕ СУ СВОЈЕВРЕМЕНО „ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ“ о шеталишту поред Словенске плаже и залагале се да се оно и формално-правно, што значи преко одлуке Скупштине општине, прогласи и озваничи као шеталиште радних људи и грађана Будве и бројних гостију који овдје бораве преко читаве године. Писале су тада „Приморске новине“ и како би отприлике то шеталиште требало да изгледа, али нико од надлежних, по свој прилици, није на то обратио пажњу, пошто оно, поготову сада у сезони, све је друго, а најмање пријатна и угодна стаза за одмор и рекреацију.

Овај, за шетњу идејан простор, постао је, ових дана, дивљи „паркинг-плац“ за многообројна белосјејтска возила, и то је оно што му, у првом реду, квари изглед и одузима стварну намјену. На десетине возила, паркираних дрско и безобзирно, притисло је шеталиште и многа возила, са пристором око њих, претворена су у неку врсту ресторана, па по цијелој дужини шеталишта, а нарочито на прилазима Јадранском сајму, као и у његовој близој околини, пуно је отпадака, прљавштине и „јавних клозетских површине“.

Наравно, све се то чини дивље и у спротности је с нормама јавног реда, начина живљења и уопште културног понашања. Заиста је, изгледа, потребно неким несавесним гостима — возачима више културе, без обзира што поједини од њих сједе за управљачима врло луксузних кола, и што можда ту неки појединци долазе из градова и градских насеља већих и привредно и културно знатно развијенијих од Будве. Њихово понашање на шеталишту и око њега је, најблаже речено, узурпаторско, крајње дрско и примитивно. Такво понашање посјећа на ону „Послије мене — потоп!“

Истини за вољу, критику треба упутити и надлежним инспекцијама Скупштине општине, које би најpriје морале да забране, односно онемогући сваки саобраћај на шеталишту, а затим да према оваквим „гостима“ примијене најстроже законске одредбе, јер шеталиште и његове зелене површине треба одбранити да га не претворе уругло и сметилиште.

М.

ДРУШТВЕНА ХРОНИКА

„Кањош“ заборављен

ФОЛКЛОРНИ АНСАМБЛ „КАЊОШ“, као ријетко које друштво, имао је метеорски успон. Прије три године почело се скромно — окнуло се неколико младића и дјевојака да „вјежбају народна кола“ — а није прошло много када се за „Кањош“ чуло и ван границе будванске општине. Број омладинаца, чланова ансамбла, из дана у дан је растао. Није се могла змишлiti манифестација општинског, међуподручног или републичког карактера а да на њој не учествују распјевани и разиграни Будвани. „Кањош“ је био одређен да представља нашу земљу на ичternационалном фестивалу фолклора у кипарском граду Лимасолу, али, нажалост, због ситуације у овој земљи, фестивал није одржан. Мало касније, „Кањош“ је достојно репрезентовао нашу земљу на, такође, ичternационалном фесаивалу фолклора у Тунису. За успјешне концерте стизале су похвале од домаћих и страних туриста, писала је наша и инострана штампа.

Поносили смо се „Кањошем“.

А онда, као да смо се заситили фолклора — тих најших изворних игара и пјесама које странци најрадије гледају и слушају — почели смо заборављати на „Кањошу“. Као и када је основан, ради у саставу Културног центра, али о њему се води мало бриге. Ни дан данас, послије низа успеха, нико се није нашао да младићима и дјевојкама, радницима и радницама, средњошколцима и студентима, који су окупљени у „Кањошу“, обезбиједи собу у којој би вјежбали. Вјечито су морали да моле неког од директора будванских хотела да им уступи просторију, па ако би се овај „смиловао“ могли би да нешто раде, ако не — ништа.

— Обећавано нам је да ћemo добити просторију, да ћe услови за рад бити бољи, а од када сам у ансамблу, са-мо је горе и горе! — с доста једа говори Слободан Мићевић, умјетнички руководилац ансамбла. — Сад је ситуација критична — чујем многе коментаре „да „Кањош“ треба да се расформира“, да „он није потребан“ и тако даље. То негativno утиче на младе који су с великим амбицијама ступали у редове „Кањоша“.

„Кањош“ је некад — а то је било прије десет година — бројио 120 чланова, а данас да их је једва четрдесетак. Омладинци виде да се нико не стара о ансамблу, виде то и њихови родитељи и не дозвољавају им више да вјежбају.

— Ми зарадимо неки динар од концерата које пријеђујемо на терасама хотела дуж јужног Јадрана — вели Мићевић, — али сав тај новац слива се у касу Културног центра и не зна се шта смо привриједили. Зашто, као и остали ансамбли у земљи, не бисмо имали посебан жирорачун? Тада би, вјерујем, ситуација била много боља.

„Кањош“ је недавно добио понуду да буде гост Грчке. Републички центар за културно-умјетничку дјелатност из Титограда хтио је да финансира већину тог пута, јер би „Кањош“ ансамбл представљао републику и земљу, а Културни центар је требао да обезбиједи само превоз. Но, Културни центар то није могао, јер нема пару, а помоћ није стигла ни с друге стране. Пут је тако пропао.

На крају да се још једном запитамо: није ли чудно, па и за осуду, да се тако понашамо према младићима и дјевојкама, аматерима, којима смо поносили, којима смо јуче аплаудирали док су се појављивали на концертима, телевизији и прославама. Сви су они били добри ученици, студенти и радници, а слободно вријеме посвећивали су „Кањошу“, који, ето, њима не може ништа да посвети.

С. Грегорић

ЛИКОВИ ПАЛИХ БОРАЦА

РОЂЕНА ЈЕ 1916. ГОДИНЕ У ЧЕЛОБРДУ КОД СВЕТОГ СТЕФАНА — ДОМАТИЦА.

РАСЛА ЈЕ У БРОЈНОЈ сељачкој по родици, а послиje завршene основне школе радила у кући и на имању. Под утицајем комуниста и скојеваца до рата је стекла и прва сазнања о Партији и њеној борби за праведнији друштвени систем.

У тринестојулском устанку активно је радила нарочито на пословима око збрињавања народна који је испред окупатора био изbjегao na Паштровску гору. Послиje устанка, док су јој браћа и родитељи били у затвору, настојала је да на згаришту запаљење куће спасе што

Сенка Мирковић

Сенка Радова Мирковић

више имовине. У исто вријеме стално је одржавала везу са устаницима у илегалству и организовано радила за НОП. Од јануара до априла 1942. године била је борац Паштровске чете Приморског батаљона „Стеван Штиљановић“. У то вријеме примљена је у СКОЈ.

Средином априла 1942. одлази са борцима Паштровске чете у унутрашњост Црне Горе, а половином јуна 1942. ступа у Четврту пролетерску (црногорску) бригаду. У саставу Треће чете Другог батаљона учествовала је у борбама на жељезничкој прузи Сарајево — Мостар и на Бугојну. Погинула је 12. августа 1942. године као курир чете у борби против усташа на Купресу.

Сенка Радова Мирковић се овде представља као мајstor изузетних квалитета у оквиру српског и југословенског сликарства, који уз то има и интернационалну димензију.

С. П.

ЗА СВАЧИЈИ УКУС

Музичко-поетском вечери у којој су учествовали **Олга Миљовић**, мецосопран из Београда. **Миша Јанкетић**, првак Југословенског драмског позоришта, и камерни ансамбл из Титограда, половином августа завршен је овогодиšnji, четврти по реду фестивал „Игре југа 76“. Као и ранијих година, ова културна манифестација била је широког и садржајног распона и чинила је синтезу више умјетности: позоришта, музике, сликарства и филма.

За мјесец дана, колико је фестивал трајао, грађани и гости Црногорског приморја имали су прилике да уживају у дјелima наших познатих стваралаца, која су изводили познати умјетници. У дјелу који је припадао позоришту гледаоци су имали прилике да виде **„Ратну срећу“** Михаила Лалића и **„Крваве свадбе“** Федерика Гарсије Лорке које је извело Црногорско народно позориште и монодраму **„Похвала лудости“**. Еразма Ротердамског, коју је извела Рада Ђуричин, глумица Атељеа 212 из Београда. Изведен је програм под називом **„Црна Гора у пјесми и игри“** у коме су учествовали фолклорни ансамбли **„Његош“** из Цетиња, **„Кањош“** из Будве и

„Мирко Срзентић“ из Титограда, као и интерпретатори изворног црногорског мелоса. За љубитеље филма приказане су двије премијере — **„Врхови Зеленгоре“** Здравка Велимиринића и **„Најдужи дан“** Бранка Гапа. Ликовна умјетност била је заступљена великом изложбом **„Савремена црногорска ликовна умјетност“** где су гледаоци биле доступне слике Милуновића, Љубарде, Стијовића, Вујковића, Зањића, Пријића и других умјетника.

Иако су припреме за овогодиšnji фестивал почеле доста касно, организација фестивала, као и квалитет програма, заслужују комплименте. Истина, није до краја поштован принцип да се на фестивалу појаве најбоља умјетничка остварења насталла на тлу Црне Горе и других република током прошле године, а разлог за то су доста скромна материјална средства којима се распорлагало.

— Одзив публике на свим представама је био изванредан — каже Милутин Јањевић, директор Културног центра Будве. — Мишиљења сам да би временски требало приближити „Игре југа“ и „Дане музике“ који починују првих дана јуна као и да

ојавју фестивал треба обавезно институционализовати. Амбијенти у којима је извођен програм дали су посебан чар фестивалу. Канли-кула у Херцег-Новом, „Санта Марија“ у Будви и љетња позорница у Тивту пружају изванредне могућности за извођење хетерогеног програма.

— Гостовање на овогодиšnji „Играма југа“ нешто је најљепше у мојим досадашњим „умјетничким путовањима“ — изјавила је Рада Ђуричин, која је монодраму **„Похвала лудости“** извела седам пута. — И организација фестивала и диван пријем публике, оставили су на мене снажан утисак, али су амбијенти, ипак, прича за себе. Нема умјетника који не би желио да игра у будванској галерији „Санта Марија“, која је „богом дана“ за камерне концерте и монодраме.

Овогодиšnji фестивал прешао је границе црногорске обале: програм је извођен и у Цетињу, Даниловграду и Никшићу.

С. Грегорић

Недељко Гвозденовић у Модерној галерији

У присуству већег броја културних и јавних радника Будве, наше републике и Југославије, изложбу академика Недељка Гвозденовића отворио је председник СО Будва Бранко Иванчевић. Он је истакао да је овај умјетник ненаметљиво сједнило изворну снагу свог виђења свијета с дометима ликовне умјетности нашег времена.

Академик Недељко Гвозденовић представио се будванском публици с тридесет радова насталих у последњих десетак година.

Рођен у Мостару 1902. године, по оцу из Никшића, сликарство је студирао у Минхену, у приватној школи Ханса Хоффмана, од 1922. до 1924. године. Од 1926. године стално живи и ствара у Београду. Између два рата припадао је групи „Дванаесторија“ с Милуновићем, Табаковићем, Арапићем, Богдановићем, Хакманом, Јуном, Коњовићем, Милосављевићем, Шимуновићем, Стијовићем и Кришнићем, а послиje рата групи „Шесторија“ у друштву Стојана Арапице, Ивана Табаковића, Пеђе Милосављевића, Ивана Радо-

вића и Милена Шербана. Први пут групно излагао на Јесењој изложби 1929. године у Београду, а своју прву самосталну изложбу имао 1934. године у Уметничком павиљону у Београду. Сада у Модерној галерији у Будви представља се самостално десети пут.

Године 1936. одлази на студије у Париз, а 1940. избран је за професора Академије за ликовне умјетности у Београду. Добитник је значајних награда: 1953. године Савеза синдиката Југославије, 1959. „Политике“ из фонда Владислава Рибникара, 1962. другог меморијала Надежде Петровић у Чачку, а 1968. Седмојулске награде СР Србије. Редован је члан Српске академије наука и умјетности.

Гвозденовић спада у представнике интимистичког стилског схватања. Као такав остао је од свог првог излагања 1929. године, па све до изложбе у Модерној галерији у Будви. Усхићен је пред бојом. Његово сликарство носи у себи и монументалност. Он материју, боју, претвара у осјењање и поетско расположење, које иде до егзистенцијалног.

Овог пута на изложби у Модерној галерији све су му слике препрезентативне, јер их је аутор сам одabrao за ову своју

МОНОГРАFIЈA**„Зета филма“**

У другој половини августа ове године најршава се двадесет година од када је рјењешем Владе СРЦГ основано Предузеће за промет филмова „Зета филм“.

Кад се буду састави поводом овог значајног јубилеја, радни људи „Зета-филма“ с поносом могу да се осврну на пређени пут, јер у овом периоду предузеће је постигло заиста велике резултате како на програмском тако и на финансијском плану, уврстивши се у самих дистрибутивних предузећа југословенске кинематографије.

У току припрема за ову прославу у „Зета-филму“ је одлучено да се прије изради једне скромне монографије о двадесетогодишњој дјелатности предузећа. Формирана је редакција која приводи крају рад на овој публикацији.

Задатак који стоји пред редакцијом „Двадесет година „Зета филма““ јесте како у најкраћим цртама, али, истовремено, срећувативно и илустровано, дати пресек свега најважнијег што се забиљило и урадило у овој поznatoj филмској кући у том периоду.

Нормално, то неће бити мали, а ни лак посао.

П.

истакли, јер Гвозденовић се овде представља као мајstor изузетних квалитета у оквиру српског и југословенског сликарства, који уз то има и интернационалну димензију.

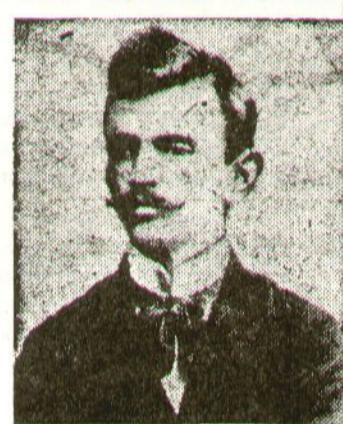
С. П.

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

ПРВИ КАПАБЛАНКИН ПОДВИГ

„ЧУДО ОД ДЈЕЛЕТА“, као сијни првак свјета у шаху, Капабланка је већ у својој четвртој години постигао прву побједу на табли са 64 поља. Занимљиво је да је то била његова прва партија, односно да је тек био научио да игра. Но, дајмо ријеч самом Капабланки.

„Сјећам се“ — изјавио је он — „своје прве партије у шаху. Имао сам четири године. Мој отац је служио као поручник у коњичкој дивизији шпанске армије, стационираној у тврђави Моро у Хавани. Разумљиво је онда да су моји другови били војници, а моје игралиште војничка тврђава. Рано су ме привукле приче о борбама и ратовима... Када сам једног дана ушао у очеву канцеларију, затекао сам га како, занесено гледа у шаховску таблу. Преко пута њега налазио се, исто тако задубен у игру, његов колега. Не нарушивајући тишину, заузео сам угодан посматрачки положај. Дјечја радозналост нагло се пробудила и ја сам све пажљивије посматрао како отац повлачи на посебан начин обликоване фигуре. Иако сам имао свега четири године, био сам свјестан да се игра може упоредити с војничком битком.“

Иван Цанкар

зао са судбином радних људи и борио се за бољи живот цијелог човјечанства и за тријумф напредних идеја.

Рођен 1876. године у Бр-

УЗ СТОГОДИШЊИЦУ РОЂЕЊА ИВАНА ЦАНКАРА

Борио се за тријумф напредних идеја

ЈЕАН ОД НАЈВЕЋИХ сло- веначких књижевника, Иван Цанкар (1876 — 1918) је, у исто вријеме, један од првих стваралаца на пољу литературе у чијем су дјелу дошло до израза најнапредније тежње и идеје пролетаријата. Читав свој живот он је пове-

хници близу Јубљане, Цанкар је рано остао без оца, па је мајка примила на себе свак терет издржавања, васпитавања и школовања петоро дјеце. Радила је по тудијим кућама — прала рубље, чистила станове богатих људи. Отуда је разумљиво да Цанкарова близост пролетаријату — она вуче коријен из самих услова његовог живота.

По завршеној гимназији у Јубљани, Цанкар одлази у Беч да студира технику, али студије није завршио, већ се посветио књижевном раду. Непомирљив и оштар критичар друштвеног зла, био је више пута затваран и прогањан. Већ 1899. године јубљански бискуп Јеглич наређује да се спали његова

збирка пјесама „Erotika“.

Одличан сатиричар, са много осјећања за социјалну (не)правду, постављаје је и ради спровједа, међу којима су најпознатије драме „Краљ Вејтјнове“, „За добро народа“, „Слуге“ и приповјетке „Слуга Јернеј и његово право“, „Мартин Качур“, „На кланцу“ и „Цртице из моје младости“. Његово велико и обимно књижевно дело није изгубило од своје вриједности: оно је значајно као уметничка творевина у исто ријском развитку наше књижевности и документ нашег друштвеног развија и наше борбе за нову социјалистичку домовину.

Цртице из младости

ОБУКОШЕ МЕ У НОВО ОДИЈЕЛО које ми је било сувише велико: отац је био за мене преврнуо и за неизвјесну прекројио изношено празнично одијело мага старијег брата. Горак је пут до знања. Тешка срца упутио сам се у школу, тешка срца и с плахом слутњом, управо као што се гријешан човјек упути оштром сусцима; брат, који ме је водио, учини ми се попут црна пандура. Било је свјеже јутро, сасвим празнично, сва је природа била умивена и очешљана. Пут је био широк и бијёл, већ осушен; зелене ливаде са обе стране пута још су биле влајкне од ноћашње кишне. Једна јединија жута бара још остале на путу, насрд моста, што води преко пријатног по тока Клиса, који је жуборио у дубини. Не знам да ли сам се занио погледом у свијетло небо или у мрачни поток: одједном сам лежао лицем, рукама и ногама у жуту бари.

— Али, ја их нисам посјекао!

Пјесме из школске читанке биле су ми одвратне све — од почетка до краја. За сваку од њих ми се чинило да ју је за своју дјечурлију написао Тиче, онај стари, хроми Тичек, који је у давна времена шилом утјерио у главу врхничким малишанима азбуку и катихизис. Свака школска пјесма имала је на kraju rимован прирепак, који је потпуно лично на учитељски кажипрост: „Руке

на клупу!“ Дјеца о којој сам читao била су силно побожна и подмукла: кад бих срио такво дијете на путу, за инат бих га изударао да још мало више слини.

Нешто сасвим друго и другије биле су књиге које сам читao код кућe, а читao сам све, и што сам разумio и што нисам. Понекад ми се чинило да гледам кроз неки вео, који се не може одгрнути. Из њега се мичу сјенице које говоре својим језиком, мисле своје мисли, живе потпуно својим животом.

ПРИЗНАЊЕ ОДЛИЧНОЈ УЧЕНИЦИ

Анализирајући успјех и рад својих ученика, те цијенећи њихово залагanje у слободним активностима, Наставничко вijeće Основне школе „Стјепан Митров Љубишић“ одлучило је да Марију-Мацу Греговић (на слици), која је 1975/76. школске године завршила осми разред, пре дложи за диплому „Луча“, која се додјељује за одличан успјех постигнут из свих наставних предмета на крају сваке школске године и за примјерно владање у основној школи.

Овој ученици диплома „Луча“ биће уручена почетком нове школске године.

М. Тановић

ФИЛМСКИ портрети

JOHN

Једно вријеме најпопуларнији амерички глумац, Џон Вејн је за 37 година, колико је снимао, играо у преко сто филмова, који су постигли изванредан успех код публике. Постао је, захваљујући режисеру Џону Форду, персонификација са-моувјереног и стидљивог каубоја и као једна од највећих „звијезда“ вестерна ушао у легенду филма. Најзнајније креације дао је у филмовима „Поштанска кола“, „Мирац човјек“, „Рио Браво“, „А

WAYNE

ламо“, „Пијесак Ивочиме“, „Црвена ријека“, „Човјек који је убио Либерти Валансе“, „Хатари“ и многим другим.

ХОНАДО

„ЛИЧНА КАРТА“ СУНЦА

УДАЉЕНО ОД ЗЕМЉЕ 149,5 милиона километара, Сунце је „старо“ око 20 милијарди година. Његов промјер износи милион и четири стотине хиљада километара, док му је површина „само“ 11940 пута већа него Земљина, а за премина милион и триста хиљада пута! Граница Сунчевог система (путања Плутона) износи пет милијарди и осам стотина милиона километара. Температура површине Сунца је око 6000 С, док температура његове унутрашњости достиже, по мишљењу водећих светских научника, између 20 и 40 милиона степени Целзијусових!

Главни извор енергије, под чијим су утицајем настали и други енергетски извори, Сунце са сваког свог квадратног сантиметра зрачи сваког секунда по 1490 калорија. Оно — да се тако изразимо — исијава у простор 378 квинтилиона киловата зрачења. Од тога Земља прима тек незнатац дио. Од ове бројке треба одбити шест нула, добијених подијелити са два, па ће се добити количина зрачења која пада на земљу — 190 трилиона киловата. Само зраци који падају на Сахару могли би, по мишљењу научника, да произведу хиљаду пута више енергије него што се добије у цијелом свијету од угља! Ако бисмо само хиљадити дио Сахаре покрили топлотним огледалима, и мали бисмо управо ону енергију коју сада добијамо од угља.

Овај гигантски извор енергије човјеку великим дијелом служи посредно. Наиме, кад човјек пали дрво, ослобађа Сунчеву енергију, која се, по законима хемијске реакције, нагомилала у живом дрвету. Он се храни намирницама насталим дјеловањем Сунца. Фосилна горива — угља и нафта — потичу од биљака од прије десетина и стотина милиона година, нагомиланих у геолошким наслагама. И она су акумулирана Сунчева енергија. И наше водене снаге потичу од дјеловања Сунца. Његови зраци до-влаче воду у висину одакле се у виду атмосферских талога враћа на Зедљу, а затим се потоцима и ријекама слива до уређаја који покрећу машине.

У ОДМАРАЛИШТУ СТРЕЉАЧКОГ ДРУШТВА „МАРКО ОРЕШКОВИЋ“

С пушком на одмору

Надомак буљаричке плаје, на узвишењу обраслом ситногорицом поглед привлаче камп-кућице од дрвета. У средини је ресторан, а мао даље шатор који служи као канцеларија, па простор за игру. Изнад кампа је лијепо уређено стрелиште...

То је одмаралиште Стрелачког друштва „Марко Орешковић“ из Београда, кутак весеља и забаве, где радо свраћају млади са црногорске обале. Постоји већ четири године и сваке сезоне је све љепше. Почекло се са искрпењем шаторима, а данас стрелици, пријатељи клуба и чланови њихових породица, овде одмарaju у двоји-

креветним кућицама од чврстог материјала.

— Овде бораве стрелици из Београда, Крагујевца, Севојна и других мјеста — пријатељи Властимир Радовановић, управник кампа, секретар друштва и тренер стрелица. — Истакнути стрелици имају бесплатан одмор, а остали плаћају од 60 до 75 динара дневно. То је мала сузана, али зато они који за те паре љетују помажу у кухињи, при сервирану јела, у допремању напирница...

Међу стрелицима има сениора, омладинаца и пионира,

ра. Сви вјежбају на стрелишту, купају се и сунчају, послије подне играју одбојку, рукомет, мали фудбал. Увече, или гледају филм који се специјално за њих „врти“, или припремају игранке.

— Живимо као породица — истиче Радовановић. — С мјештанима смо се сродили, заједнички учествујемо у акцијама које они припремају. Нарочито смо се повезали с омладином Петровца и Буљара, посјећујемо се и разменjuјемо искуства.

— Иако је овде режим „полувојнички“ — увече се чита дневна заповијест и свако је одговоран за свој дио после — нема примједби — каже Илија Мијатов, власник у одмаралишту. — Трудимо се да наши сусједи имају миран сан, значи нема много буке и галаме, али је, испак, весело. Прије свега, до ста радимо — ми смо сопственим снагама уредили овај камп и још га желимо уређивати.

Живот у овом великому стрелачком дому, где се гости смејују сваких 15 дана, није ни једног тренутка монотон. Чамцима (два припадају одмаралишту) организују се шетње по мору, до Петровца и Сутомора, а обавезни су и излети на Ловћен, до Боке Которске и других мјеста Црне Горе.

— Три године долазим овде у току љета, и Буљаричу волим као свој дом — каже Зоран Радојевић, пионир, који је већ три године првак Београда у гађању ваздушном пушком. — Овде је изузетно лијепо и не бих могао да замислим летовање на другом мјесту.

Сличног је мишљења и Љиљана Радуловић, која је у Буљаричу тек стигла овог љета, као и многи други којима је ово мјесто прирасло за срце.

— Циљ нам је да се овде изграде стрелишта за цивилну заштиту и општенародну одбрану, као и за припрему стрелица из цијеле земље — каже Властимир Радовановић. — Има за то изванредних терена. Убијећен сам да ће нас подржати друштвенно-политичке организације мјеста и будванске општине са којима, иначе, одлично сарађујемо, а тражићемо помоћ Стрелачког савеза Југославије и других форума, па би овде наши истакнути стрелици долазили и љети и зими.

Разиграна

ВИТКА, РАЗИГРАНА ЖЕНО, израсла из камења, пјене и школјки! Усталасала си се немирна, отргла се из вајаревих руку и затреперила мирисом буђења.

Шкољкине усне набубриле су од пољубаца прозирног мора. Галеб лети над пучином и кликне! Дуга бијела обала благо се увија и отиче у модрину.

Рт је стрмо и поносно усјечен у таласе! Стромоглавце и храбро скочила је дјевојка у одбрану цвјетних пупољака младости и чистоте. Скочијевојка! Овјековјечена у умјетности, сјећању и животу!

Ружа, Марија... Слободанка! Море се дубоко упило — оно је и у нашим зјенама. Звијезде су се скupиле у модрим валима пламеног одјејаја. Мирис тамнозелених крошњи, које у својим њедрима чувају златножуту млијеко, носи душу сањара и ратника.

Свуда је љепота. У куполама чистог морског јутра, у побијељима боковима обала, у увијек новим шапутињама таласа, школјки и птица. А немир борбе усплатио је у брдима и стијењу... немир за слободно раскриљене прозоре у које улази свјетлост и љепота природе!

Витка, разиграна жено, израсла из камења, пјене и школјки, трепериши мирисом буђења јубави!

Мира Грегорић

ПИОНИРСКО ПРВЕНСТВО ЦРНЕ ГОРЕ У ВАТЕРПОЛУ

Будвани — трећи

У организацији ватерполо клуба „Јадран“ у Херцег-Новом је одржано првенство Црне Горе за пионире. На дводневном турниру учествовало је осам екипа подијељених у две групе. „Будва“ се такмичила у А групи где су постигнути сlijedeći резултати:

„Котор“ — „Будва“ 8:1, „Котор“ — „Бокељ“ 11:0, „Котор“ — „Кумбор“ 12:1, „Бокељ“ — „Котор“ 1:8, „Бокељ“ — „Будва“ 5:8, „Бокељ“ — „Котор“ 0:11, „Будва“ — „Бокељ“ 8:5, „Будва“ — „Кумбор“ 6:5, „Кумбор“ — „Котор“ 1:12, „Кумбор“ — „Бокељ“ 3:8 и „Кумбор“ — „Будва“ 5:6.

Прво мјесто без пораза освојили су пионири „Котора“ са шест бодова, други су били Будвани са четири, трећи „Бокељ“ са два и четврти „Кумбор“ без бодова.

У Б групи прво мјесто припало је екипи „Јадрана“, а друго „Ривијери“. У финалу је борба за наслов првака састали су се пионири „Котора“ и „Јадрана“ и послије узбудљиве борбе Которани су побиједили са 5:3.

У борби за треће и четврто мјесто састали су се пионири „Будве“ и „Ривијере“. Будвани су приредили изненађење, побиједивши реномиранијег противника са 5:4 и тиме су најавили продор у сам врх црногорског ватерпола.

С. Г.

ФУДБАЛ „Могрен“ појачан

Наш представник у Црногорској лиги „Могрен“ је сјетно појачан пред почетак првенства. Мада су мноғи пријатељи клуба послије одласка стандардних првотимаца Калуђеровића и Вујановића забринуто гледали на првенство које долази, показало се да нијесу били у праву. „Могрену“ ће, највероватније, приступит Петровић, досадашњи голман „Приштине“, коме дио породице већ живи у Будви, а приступници су потписали бек „Графичара“ Беришић, нападач „Језера“ из Плава Елезовић и Радовић из Титограда.

— Ново првенство биће шанса за доказивање неколицини младих фудбалера пониклих у „Могрену“ — кажу у прави клуба. Прије свега мисли се на Филиповића, Иванића, Рабреновића, Иванчевића, Петковића и још неке даровите полетарце.

Будвани су у припремном периоду одиграли двије пријатељске утакмице с

„јачим“ клубовима — „Будуношћу“ из Титограда и цетињским „Ловћеном“. Обје су истине, изгубили, са по 1:0, али су приказали допадљиву игру и најавили да ће у новом првенству бити „тврд орах“ за многе.

Пошто је први дио припрема успешно обављен у Будви, фудбалери ће, заједно са тренером Тодоровићем, десетак дана боравити на Тјентишту, где ће се наставити са интензивним припремама за почетак јесењег дјела првенства.

— Конкуренција је ове године знатно јача — истичу у „Могрену“. — Из друге лиге су се вратили „Сутјеска“ и ОФК Титоград и биће веома тешко освајати бодове. Због тога ништа нијесмо препустили случају — по плану смо спровели први дио, а тако ће бити и с другим дијелом припрема, како бисмо орни дочекали први сусрет са екипом „Спужа“.

С. Г.

С. Грегорић

ПРИМОРСКЕ НОВИНЕ ◇ Уређује редакцијски колегијум ◇ Главни и одговорни уредник Владимир Станишић ◇ Издавач: Општинска конференција ССРН Будва ◇ Адреса редакције: „Приморске новине“, Будва Телефон: 82-241 ◇ Број жиро рачуна: 20710-678-287 код СДК Будва ◇ Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиње ◇ Претплата: Годишња 48; за иностранство двоструко ◇ Рукописи се не враћају

У недјељу 5. септембра навршава се година дана од смрти драгог нам супруга, оца и брата

Васа Ђ. Вукићевића — Сарапа

носиоца партизанске споменице 1941. пуковника у пензији

Тога дана у 10 часова у селу Обзовици посјетићемо његов гроб, отворити бисту и положити цвијеће.

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА

